

بۆزاردەگانى چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شىعە لە ئامادەنەبوونى سەدردا

18-06-2022

نووسەرەگان

د. ياسين تەھا

كورتە : ئىۋارەى 15 ى حوزەيران، لە دیدارى پەرلەمانتارەكانیدا لە نەجەف، سەدر ھەموو ئەو گومانانەى كۆتايى پيھينا كە لەبارەى ئەگەرى پاشگەزبوونەوہى لە بپريارى كشاننەوہى فراكسيونەكەى ھەبوون. بەم پيھيش "چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شيعە" كەوتە بەردەم ئەرك و بەرپرسیارىتى ھەلسووړاندنى قوناخى داھاتوو، لەكاتيكا پيشتەر شەرى بۆ بەشداريكردن دەكرد. جگە لە كۆمەليك شروڤە و ليكدانەوہ، كوتەبيزان و قسەكەرەگانى ناو رەوتى سەدریش زۆر جەخت لەوہ دەكەنەوہ، كشانەوہكە كۆرەپان چۆلكردن و وازھينانى كاتى (ئيعتيكاف) نيبە، ھەشيانە باس لە زيندووكردنەوہى "سوپاي مەھدى" دەكات. ھەنديكى ديكە پيداگرن كە سەدر "حوسيني سەردەمە"، وەك ئاماژەيەك بۆ روودانى شۆرشيك لە داھاتوو، كە ئەمەش بۆزاردەگانى بەردەم چوارچىۋەى ھاوتاهەنگى شيعە قورستەر دەكات و ھەنديكيان نايشارنەوہ كە "كشانەوہكەى سەدر لە بۆسەيەك دەچيت".

ئىوارە 15 ى حوزەيران، لە دیداری پەرلەمانتارەکانیدا لە نەجەف، سەدر ھەموو ئەو گومانانەى کۆتايى پھینا کە لەبارەى ئەگەرى پاشگەزبوونەوى لە بېرىارى كشانەنەوى فراکسيۆنەكەى ھەبوون. بەم پېھەش "چوارچۆھەى ھاوتانەنگى شيعە" كەوتە بەردەم ئەرك و بەرپرسيارىتتى ھەلسووړاندنى قوڤاخى داھاتوو، لەكاتيكددا پېشتەر شەرى بۆ بەشداریکردن دەکرد. جگە لە كۆمەلێك شروڤە و لێكدانەوه، گوتەبېژان و قسەكەرەكانى ناو رەوتى سەدریش زۆر جەخت لەوه دەكەنەوه، كشانەوهكە گۆرەپان چۆلكردن و واژھينانى كاتى (ئيعتیکاف) نيبه، ھەشيانە باس لە زیندووکردنەوى "سوپاى مەھدى" دەكات. ھەندىكى دیکە پێداگرن كە سەدر "ھوسینی سەردەمە"، ھەك ئاماژەبەك بۆ روودانى شۆرشێك لە داھاتوودا، كە ئەمەش بژاردەكانى بەردەم چوارچۆھەى ھاوتانەنگى شيعە قورستر دەكات و ھەندىكان ناپشارنەوه كە "كشانەوهكەى سەدر لە بۆسەيەك دەچیت".

بەو پېھەى قەبارەى "چوارچۆھەى ھاوتانەنگى" لە پەرلەمان، دەوروبەرى 120 كورسيهە لە ئیستادا و، لە ماوہى داھاتووشدا ژمارەبەك لە بەدەگەكانى كورسيهە بەتالەكانى سەدر پڕ دەكەنەوه، ئیستا ئەوان "گەورەترین لیست"ن و دەتوانن ناوى سەرۆكۆھزيران پېشكېش بکەن، بەلام بەگۆرەى "يارى ژمارەكان" و بە ھەمان لۆژيكي "سنيھى پەكخەر"، ئەگەر پارتى و ھاوپەيمانى سيادەى سوننە تەبا بن و بياھنووت، ئەگەر ھەيە بتوانن بە يارمەتى ھەندىك لە سەربەخۆكان ھەمان سيناريۆي پەكخستنى ھەلېژاردنى سەرۆكۆمار دووبارە بکەنەوه، ھەك ئەوہى "چوارچۆھەى شيعى" بەرامبەر ئەمان كړديان، بەمەش بەرامبەرەكەيان ناچارى نەرمى نواندن دەكەن، بەلام چوارچۆھەى شيعى زۆر لەم ئەگەرە ناترسن چونكە لە ساھەى زۆرينەى ئەواندا پېگەى ھەلبوسى لە سەرۆكايەتى پەرلەمان لەقە و پيوستى بە پالېشتى ئەوانە بۆ مانەوه لە پۆستەكەى و، ئەگەر لەگەل پارتيدا ئەوہ بکەن، ئەوا لادانى لە سەرۆكايەتى پەرلەمان ئەگەرێكى كراوہبە.

لەپاش كشانەوهى سەدر، چوارچۆھەى ھاوتانەنگى ھەندىك دیدارى ناوخبويان ساز كړدووہ، بەلام جگە لە چەند بەبانامەبەكى كورت و دووبارە، ھيشتا دیديكي روونيان لەبارەى قوڤاخى داھاتوو پېشكېش نەكړدووہ. زانياربە دزەپېكراوہكان و ئاماژە بەردەستەكانى پاش دیدارەكانيش ئەوہ نیشان دەدەن كە بەرەى ركبەرى سەدر بەسەر دوو تېروانيندا داھەش بوون؛ يەكەميان كە ماليكى و تارا دەبەك خەزەلى و ھەندىك لە گرووپە چەكدارە ئێرانييەكان نوینەرايەتى دەكەن و، بە جۆرىك لە جۆرەكان، شاگەشكەن بە دووركەوتنەوى سەدر لە گۆرەپانەكە و چاويان لە زيادبوونى كورسيهەكانيان و بەھيژبوونى پېگەى حكوميبەكانيانە. دووھەميشيان كە زياتر عامرى و ھەكيم و ھەياز پالېشتى دەكەن، ھيشتا لە دلەراوكى و وردوكردى مەترسيهەكانى كشانەوهى سەدر و ئەگەرەكانى داھاتوودا دەژين و، ھيوايان لەسەر ئەوہ ھەلدەچنن كە سەدر بگەرینتەوه بۆ ناو گەمە سياسيەكە، بەمەش لە پەنابردن بۆ شەقام قورناريان دەبیت، بەتايبەت كە سەدر خاوەنى باليكي سەربازى گۆنپرايەليشە.

لە غيايى سەدردا سيماكانى قوڤاخى داھاتوو لەسەر چۆنيەتى مامەلەى چوارچۆھەى ھاوتانەنگى لەگەل دۆخەكە وەستاوہ، بەلام ئەم بەرەبە كە بەرھەلستىكردنى سەدر كۆى كړدبوونەوه، ئیستا لە داھەشكردنى دەستكەوتەكانى كشانەوهيدا خويان لەبەردەم بژاردەى قورس و جياجيدا دەبيننەوه، لەوانەش پركردنەوى كورسيهەكەى حاكم زاملى (جيگري يەكەمى پەرلەمان) و دواتر دیاریکردنى سەرۆكۆھزيران. لەمەش گرنگتر چۆنيەتى مامەلەكردن لەگەل دوو ھاوپەيمانەكەى سەدر (پارتى و سيادەى سوننە) كە سەربازى ژمارەى كورسيهەكانيان (نزىكەى 100) لە ھاوكيشەى پېكھاتەيشدا دوو جەمسەرى بنەپەتى و گرنگن (ھەولير و ئەنبار).

لایەنەكانى چوارچۆھەى ھاوتانەنگى ناوبەناو باس لە كەسايەتى بەھيژ دەكەن بۆ سەرۆكايەتى وەزيران تا بتوانیت لە ئاست ئالنگاريەكانى دۆخەكە بیت، ئەمەش چاوەكان دەباتەوه سەر ماليكى و عامرى و تارادەبەكيش عەبادى، بەلام بە ھەلۆھستەكردن لەسەر پێداروہكان و پېشینهكان، ئەوہ روونە كە ناوى ماليكى ھەستيارى زۆرى لەسەرە و لەگەل ئاماژە بۆ كړدنيدا، بريكارىكى سيستانى بە ناراستەوخۆ ھيژشى كړدە سەرى، بەر لەوہى دواتر بليت "راى تايبەتى خۆم بووہ". جگە لەمەش، ھينانە پېشەوهى ماليكى بەرەكەوتنى راستەوخۆبە لەگەل سەدر. سەبارەت بە ھادى عامريش ئەوہ حكومەتەكەى يەكسان دەبیت بە كابینەبەكى ئەمنى ئێرانى. ئەگەرچى لەگەل سەدردا "تالە مووى مەعاويە"ى ھەيە، بەلام لەگەل ئەمريكا و ئەورووپا و گەنجانى راپەريوى تشریندا بەر يەك دەكەویت. ھەرچى بژاردەى عەباديشە كە ئەزموون و پەسەندى دەرەكى لەوانى تر زياترە، گومان ھەبە ماليكى رېگەى بدات دەست كراوہ بیت. جگە لەوہش ئەگەر لەلایەن چوارچۆھەى شيعيبەوه پېشكەش بكریت، لە رق و توورەبى سەدر پاريزراو نابیت و ئەگەر ھەيە بە ھەمان سيناريۆي سالى 2016 پروات كە پەرلەمان و حكومەت بوونە كاروانسەراى خۆپيشاندانى سەدریبەكان.

بژاردەى دووھى چوارچۆھەى شيعى پېشكېشكردنى كەسايەتیبەكى ريزى دووھەمە. لەم ميانەبەشدا ھەندىكى ھەك محەمەد شياع سودانى و ئەسەد عیدانى و محەمەد عەلاوى و لەو ناوانەن ئاماژەيان بۆ دەكریت كە كانديد بكرين بۆ سەرۆكايەتى وەزيران، بەلام ئەم

كەسايەتتە بىن مېلىشيا و بىن حېزبانە كە لە سېبەرى رېبەرەكانى تردا دەبن، بەكسانن بە ھەمان ئەزموونى عەبدولمەھدى كە حېزبەكانى شىعە ۋەك ماسك و داھۆلىك بەكارىان ھىنا و دواترىش، كۆتايىبەكى خوتىناوى و ناخۆشى ھەبوو.

بۆردەى سىيەم و كۆتايى بەردەم چوارچۆھى ھاوتاهەنگى گۆرانكارىيە لە بىركردنەۋەى حىزبىيانەى "چوارچۆھى ھاوتاهەنگى شىعە"، ئەويش لەرېگاي دروستكردنى حكومەتتىكى خزمەتگوزار يان سەربەخۆ و تەكنۆكرات كە دەستبەجى كار لەسەر چارەسەركردنى كېشە كەلەكەبووھەكانى عىراق بكات و مەسەلەى كارەبا و ئاوى پاك و ژىنگە و دۆزىنەۋەى ھەلى كار بخاتە ئەجىنداى خۆى، بەلام ئەمە لەگەل كارنامە و مېژووى ھىزەكانى چوارچۆھى ھاوتاهەنگىدا نامۆيە و ئەوان زياتر لەگەل سىستەمى "زبائنى" راھاتوون كە بەشەشىنە و دىد گاي حىزبى و بە دەرفەت تەماشاكردنى غىابى سەدرە بۆ ماشىنەۋەى ئىمتىيازاتى زياتر بۆ حىزبەكانىيان، بەتايبەت كە ئىستا بەھۆى گرانبوونى نرخەكەى و لىكەوتەكانى شەرى ئۆكرائىنا پارەيەكى مۆلى فرۆشى نەوت بەردەستە.

ھەر كام لەو سىنارىيۆيانە سەربىگرن چوارچۆھى ھاوتاهەنگى لە دوو پېشھات دەرباز نابن، يەكەمىيان چۆنىەتى رازىكردنى پارتى و سوننەكانە پاش ھەشت مانگ لە تەخوين و مەملانئ و گرزى ئەمنى و دادگا گرتن لە ھاوپەيمانى سىقۆلى، دووھەمىشيان تارمايى پەنابردنى سەدرە بۆ شەقام و جموجۆلى جەماوهرى، بەتايبەت پاش ئەۋەى ئامۆزگارى پەرلەمانتارەكانى كرد "كەرت و پەرت نەبن" و ھەندىك ئاماژەى پەخش كرد كە دۇنياكەر نىن. رەنگە ئەم جارەش سەقى داواكارى لە "چاكسازى" و "پىداچوونەۋە"ۋە، بۆ گۆرپىنى سىستەم و كەلك ۋەرگرتن لەو ھەموو كەلئىن و درز و عىبانەى كە لە پەيكەرى سىياسى عىراقدا ھەن بەرز بكاتەۋە. ئەم پەرلەمانەى كە ئىستا ماوہتەۋە بەفەرمى نوپنەراپەتى دەوروبەرى 30% دەنگدەران دەكات و شىكار و لىكدانەۋەى تر ھەن دەلئىن زۆر لەۋە كەمترە، چونكە لە بنەرەتەۋە رېژە فەرمىيەكە زۆر بە زیادەۋە ھەژمار كراۋە و ئەمەش دۆخەكە لىلتەر دەكات.